

FINANCIJSKA ANALIZA POSLOVNOG SUBJEKTA IZ OKRUŽENJA

Brisuda, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:795424>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni prijediplomski studij (*Poduzetništvo*)

Ana Brisuda

**FINANCIJSKA ANALIZA POSLOVNOG SUBJEKTA IZ
OKRUŽENJA**

Završni rad

Osijek, 2023.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni prijediplomski studij (*Poduzetništvo*)

Ana Brisuda

**FINANCIJSKA ANALIZA POSLOVNOG SUBJEKTA IZ
OKRUŽENJA**

Završni rad

Kolegij: Financiranje poduzetničkog pothvata

JMBAG: 0010234792

e-mail: abrisuda@efos.hr

Mentor: izv. prof. dr.sc. Anamarija Delić

Osijek, 2023.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics and Business in Osijek
University Undergraduate Study (*Entrepreneurship*)

Ana Brisuda

**FINANCIAL ANALYSIS OF A BUSINESS ENTITY FROM THE
ENVIRONMENT**

Final paper

Osijek, 2023

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studentice: Ana Brisuda

JMBAG: 0010234792

OIB: 36656989589

e-mail za kontakt: abrisuda@efos.hr

Naziv studija: Sveučilišni prijediplomski studij Poduzetništvo

Naslov rada: Financijska analiza poslovnog subjekta iz okruženja

Mentorica rada: izv. prof. dr.sc. Anamarija Delić

U Osijeku, 2023. godine.

Potpis Ana Brisuda

Financijska analiza poslovnog subjekta iz okruženja

SAŽETAK

Ovaj završni rad istražuje važnost i primjenu analize financijskih izvještaja u donošenju poslovnih odluka. Financijski izvještaji su ključni izvor informacija o financijskom stanju poduzeća, uključujući status o njegovoj profitabilnosti, likvidnosti i solventnosti. Kroz analizu tih izvještaja, donositelji odluka mogu steći dublji uvid u performanse i trendove poduzeća te procijeniti njegovu financijsku stabilnost. Definirane su i analizirane različite metode i alati za analizu financijskih izvještaja, uključujući horizontalnu i vertikalnu analizu te niz financijskih pokazatelja. U radu je prikazana i praktična primjena financijske analize kroz studiju slučaja poduzeća. Cilj ovog istraživanja je istaknuti važnost kvalitetne financijske analize kao temelja za donošenje informiranih poslovnih odluka. Kroz primjer i analizu, rad prikazuje kako financijska analiza može pružiti uvid u snage, slabosti, rizike i prilike poduzeća. Istraženi su mogući izazovi i ograničenja povezana s analizom financijskih izvještaja. Rezultati ovog istraživanja imaju praktičnu primjenu za menadžere, investitore i druge dionike u poslovnom okruženju, pružajući znanja i alate za donošenje boljih poslovnih odluka temeljenih na analizi financijskih izvještaja. Također je naglašena važnost transparentnosti i točnosti financijskih izvještaja kako bi se osigurala pouzdanost analiza i odluka temeljenih na njima.

Ključne riječi: financijska analiza, financijski izvještaji, horizontalna analiza, vertikalna analiza, financijski pokazatelji

Financial analysis of a business entity from the environment

ABSTRACT

This thesis explores the importance and application of financial statement analysis in making business decisions. Financial statements are a crucial source of information about a company's financial condition, including its profitability, liquidity, and solvency. Through the analysis of these statements, decision-makers can gain deeper insights into the company's performance and trends and assess its financial stability. Various methods and tools for financial statement analysis are defined and examined, including horizontal and vertical analysis, as well as a range of financial indicators. The thesis also presents practical applications of financial analysis through a case study of a company. The aim of this research is to highlight the significance of quality financial analysis as the foundation for making informed business decisions. Through examples and analysis, the thesis demonstrates how financial analysis can provide insights into a company's strengths, weaknesses, risks, and opportunities. Potential challenges and limitations related to financial statement analysis are investigated as well. The findings of this research have practical implications for managers, investors, and other stakeholders in the business environment. They provide knowledge and tools for making better business decisions based on the analysis of financial statements. The importance of transparency and accuracy in financial statements is also emphasized to ensure the reliability of analyses and decisions based on them.

Keywords: financial analysis, financial statements, horizontal analysis, vertical analysis, financial ratios

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	1
3. Završni financijski izvještaji	3
3.1. Bilanca.....	3
3.2. Račun dobiti i gubitka	4
3.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	6
3.4. Izvještaj o novčanim tokovima	7
3.5. Izvještaj o promjenama kapitala	8
3.6. Bilješke uz financijske izvještaje	9
4. Analiza financijskih izvještaja	11
4.1. Horizontalna analiza.....	12
4.2. Vertikalna analiza	12
4.3. Financijski pokazatelji.....	12
4.3.1. Pokazatelji likvidnosti	14
4.3.2. Pokazatelji zaduženosti	16
4.3.3. Pokazatelji aktivnosti	18
4.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	19
4.3.5. Pokazatelji profitabilnosti	20
4.3.6. Pokazatelji investiranja	21
5. Analiza financijskih izvještaja poduzeća Probe d.o.o.	23
5.1. Opći podaci o poduzeću Probe d.o.o.	23
5.2. Bilanca Probe d.o.o.	23
5.3. Horizontalna analiza bilance.....	25
5.4. Vertikalna analiza bilance.....	28
5.5. Račun dobiti i gubitka Probe d.o.o.....	30
5.6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Probe d.o.o.	32
5.7. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	34
5.8. Analiza financijskih pokazatelja	36
5.9. Analiza Du Pont pokazateljem.....	39
6. Zaključak	41
Literatura	43
Popis tablica	44
Popis slika	45

1. Uvod

Financijska su izvješća ključni alat za analizu poslovanja određenog subjekta. U fokusu ovog završnog rada leži istraživanje teorijskih aspekata temeljnih financijskih izvještaja, njihovih karakteristika, nedostataka, upotrebe te najčešćih korisnika. Analiza financijskih izvještaja je ključni korak u razumijevanju financijskog stanja poduzeća, te su od vitalne važnosti za donošenje poslovnih odluka. U prvom će se dijelu rada upoznati temeljni financijski izvještaji, među kojima se nalaze bilanca, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom tijeku, te analizirati kroz horizontalnu analizu, vertikalnu analizu i analizu financijskih pokazatelja. Nakon toga financijski će se izvještaji primijeniti na primjer malog poduzeća. Predmet je ovoga rada financijska analiza poduzeća Probe d.o.o. u periodu od 2019. do 2021. godine i na temelju rezultata financijske analize izneseni su zaključci o poslovanju promatranog poduzeća.

2. Metodologija rada

Kao sekundarni izvor podataka za izradu ovog rada korišteni su završni financijski izvještaji poduzeća Probe d.o.o. (FINA), te stručna literatura vezana za financijske izvještaje i njihovu analizu.

U izradi ovog rada korištene su metode analize, sinteze, deskripcije i komparacije. Metodom analize istražuje se veza između pojmova. Metodom sinteze povezani su teorijski i empirijski dio rada. Metoda deskripcije korištena je kako bi se opisali procesi i činjenice. Metoda komparacije korištena je kako bi se donijeli zaključci u usporedbi sa prethodnim opažanjima i istraživanjima.

U prvom dijelu završnog rada analizira se teorijski aspekt svakog osnovnog financijskog izvještaja. Bilanca predstavlja ključni financijski izvještaj koji prikazuje financijski status poduzeća, dok račun dobiti i gubitka daje uvid u uspješnost poslovanja. Izvještaj o novčanim tokovima pruža informacije o izvorima prikupljanja sredstava i načinu njihove upotrebe, dok izvještaj o promjenama u kapitalu prikazuje promjene u vlasničkoj strukturi između dva razdoblja bilance. Osim toga analiziraju se financijski pokazatelji, poput pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja.

U drugom dijelu završnog rada slijedi upoznavanje poduzeća Probe d.o.o. koji ima sjedište u Osijeku te posluje od 2004. godine. i detaljnija obrada financijskih izvještaja navedenog poduzeća. Autor ovo poduzeće smatra kao kvalitetan primjer za ovakvu vrstu analize iz razloga što je poduzeće srednje veličine i relativno mlado. Probe d.o.o. je poduzeće iz okruženja čije poslovanje raste i iz čijeg se primjera završnih izvještaja mogu iznijeti poučni i zanimljivi zaključci. Kako bi se analiziralo poduzeće Probe d.o.o. i njegovo poslovanje na temelju završnih financijskih izvještaja korištena je metode financijske analize. Takva analiza podrazumijeva horizontalu i vertikalnu analizu, te analizu financijskih pokazatelja.

3. Završni financijski izvještaji

Financijski izvještaji, prema Žageru (2020.), predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka i njihov je cilj informirati zainteresiranog korisnika o financijskom položaju poduzeća.

Iako izvorni financijski izvještaji pružaju relevantne informacije za proces odlučivanja, integriranjem tih dostupnih informacija s drugim financijskim, nefinancijskim i čak kvalitativnim podacima značajno se pojačava njihova vrijednost za upravljanje. Usporedba poslovne uspješnosti tvrtke s rezultatima iz prethodnih godina i konkurentima omogućuje procjenu postiže li tvrtka svoj osnovni cilj, tj. rast, i je li konkurentna na tržištu. (Daft, 2015.).

Žager (2020.) smatra da temeljne financijske izvještaje čine:

- Bilanca (izvještaj o financijskom položaju)
- Račun dobiti i gubitka (izvještaj o dobiti)
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

Ova je podjela također definirana u Zakonu o računovodstvu u članku 19.

3.1. Bilanca

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu (dugotrajna i kratkotrajna), obveze (vanjsko financiranje) i kapital (interno financiranje) poduzeća na određeni dan. Služi za provjeru financijske stabilnosti poduzeća.

Bilanca se sastoji od dvije osnovne komponente - aktive (imovine) i pasive (obveza i kapitala). Ključno načelo bilance jest očuvanje ravnoteže između aktive i pasive, postignute tako da se aktiva prikazuje prema različitim vrstama imovine i njezinoj likvidnosti (koliko je lako pretvoriva u novac), dok se pasiva prikazuje prema izvorima sredstava i njihovoj ročnosti. Pasiva pruža informacije o tome iz kojih izvora je ukupna imovina poduzeća stekla, bilo da su to vlastiti izvori ili sredstva koja potječu od drugih, te koliko su trajni ti izvori.

Kod pripreme bilance, važno je obratiti pažnju na formalni izgled samog dokumenta i organizaciju aktivne i pasivne strane. Bilanca se popunjava sukladno kriterijima funkcionalnosti, likvidnosti, namjene i ročnosti.

1. **Kriterij funkcionalnosti:** Pozicije iste funkcionalne skupine prvo se unose u aktivu.
2. **Kriterij likvidnosti:** Ovaj kriterij ocjenjuje sposobnost pretvaranja nenovčanih oblika imovine u gotovinu. Prema kriteriju padajuće likvidnosti, najlikvidniji oblici imovine (kratkotrajna imovina) se prvo unose, dok se manje likvidna imovina (dugotrajna imovina) unosi kasnije. Prema kriteriju rastuće likvidnosti, pozicije se unose obrnutim redoslijedom, počevši s najsigurnijom imovinom.
3. **Kriterij namjene:** Ovaj kriterij je povezan s osnovnim pravilima financiranja imovine.
4. **Kriterij ročnosti:** Pozicije u pasivi se unose prema roku dospjeća.

U pravilu, pozicije u aktivnoj strani bilance unose se prema kriteriju likvidnosti, dok se pozicije u pasivi unose prema kriteriju ročnosti. U nekim slučajevima, zakonodavstvo propisuje određenu bilančnu strukturu, obično koristeći načelo rastuće likvidnosti. Bilančne sheme mogu biti propisane zakonom ili preporučene od strane računovodstvenih regulativa.

3.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka predstavlja ključni financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode te njihovu razliku tijekom određenog obračunskog razdoblja (dobit ili gubitak). Na temelju ovog izvještaja ocjenjuje se uspješnost poslovanja, koja se mjeri sposobnošću ostvarivanja postavljenih ciljeva. Ti ciljevi mogu varirati, ali najčešći među njima je postizanje profitabilnosti u poslovanju.

U tijeku poslovnih aktivnosti, imovina poduzeća podložna je promjenama, odnosno transformacijama iz jednog oblika u drugi, što rezultira pojavom prihoda i rashoda. Ovaj proces podrazumijeva da se transformacije ne događaju spontano, već su rezultat aktivnosti i napora zaposlenih osoba unutar poduzeća.

Prihodi označavaju povećanje ekonomske koristi tijekom određenog obračunskog razdoblja kroz priljev sredstava ili povećanje imovine, dok istovremeno smanjuju obveze. te posljedično tome povećanje glavnice nevezano uz uplate vlasnika.

Rashodi označavaju smanjenje ekonomske koristi tijekom određenog obračunskog razdoblja kroz odljev sredstava ili iscrpljivanje imovine, što rezultira smanjenjem ukupne vrijednosti, ali ne utječe na raspodjelu glavnice.

Drugim riječima, prihodi proizlaze iz povećanja imovine ili smanjenja obveza, dok rashodi proizlaze iz smanjenja imovine ili povećanja obveza. Poslovanje s dobiti rezultira povećanjem zarađenog dijela kapitala.

Na vrijednost kapitala mogu utjecati ili promjene vezane uz vlasnika ili promjene vezane uz samo poslovanje. Ako poduzeće kontinuirano bilježi profit, to ukazuje na postupno povećanje svoje imovine. Utvrđivanje i raspodjela dobiti vidljiva je na Slici 1.

Slika 1. Utvrđivanje i raspodjela dobiti

	PRIHODI		
–	RASHODI		
<hr/>			
=	BRUTO DOBIT		
–	POREZ NA DOBIT		
<hr/>			
=	NETO DOBIT		
	↙	↓	↘
rezerve	dividende	zadržana dobit	

Izvor: Žager i sur. (2020.) Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 111.

Za razliku od imovine i obveza, prihodi i rashodi su dinamičke kategorije koje se temelje na obračunskoj osnovi. Rezultat poslovanja je ono što povezuje bilancu i račun dobiti i gubitka. Za procjenu uspješnosti poslovanja, potrebno je ne samo gledati kolika je dobit ostvarena, već i analizirati koliko resursa je uloženo kako bi se ta dobit postigla.

Oblik ili struktura računa dobiti i gubitka, baš kao i kod bilance, može biti utvrđen zakonom, što je slučaj u Republici Hrvatskoj. Glavne stavke o kojima treba voditi računa prilikom sastavljanja računa dobiti i gubitka je formalni izgled i struktura prihoda i rashoda. Iako se račun dobiti i gubitka

može predstaviti kao jednostrani ili dvostrani, u praksi se češće koristi jednostrani račun. Na jednostranom računu dobit i gubitak se obično iskazuju kao dobiti iz poslovnih aktivnosti i dobiti iz financijskih aktivnosti radi praktičnosti. Takav stupnjevit oblik omogućava veću iskaznu moć, jer omogućuje utvrđivanje doprinosa pokrića - sposobnost poduzeća da pokriva ostale rashode poslovanja nakon pokrića rashoda od prodaje.

3.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti ima dvije komponente: prvi dio je račun dobiti i gubitka, dok drugi dio obuhvaća ostale sveobuhvatne dobiti, a dijelovi izvještaja i njegovi elementi vidljivi su u Tablici 1.

Tablica 1. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

DIJELOVI IZVJEŠTAJA	ELEMENTI IZVJEŠTAJA	PRIKAZUJE UTJECAJ
1. dio - Račun dobiti i gubitka	redovne aktivnosti koje utječu na stvaranje dobiti (prodaja proizvoda, prihodi/rashodi od kamata...)	utjecaj menadžmenta (sposobnost menadžmenta)
2. dio - Ostala sveobuhvatna dobit	specifične naknadne procjene pozicija financijskih izvještaja (nerealizirani dobiti i gubici zbog promjena vrijednosti financijske imovine..)	utjecaj vanjskog okruženja (burza, inflacija...)

Izvor: Žager i sur. (2020.) Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 124.

Ovaj izvještaj obično pripremaju veća poduzeća koja obavljaju kompleksne transakcije i imaju velike udjele financijske imovine te je pomoću njega moguće utvrditi način nastajanja i kvalitetu dobiti.

3.4. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima pruža informacije o izvorima prikupljanja novca i načinu korištenja tih sredstava te omogućuje analizu viška ili nedostatka raspoloživih novčanih sredstava. Osnovni elementi izvještaja o novčanim tokovima su primici, izdaci i njihova razlika, odnosno čisti ili neto novčani tok. Razumijevanje pojmova vezanih uz izvještaj o novčanim tokovima nužno je za sastavljanje i interpretiranje informacija izvještaja.

- **Novac:** Fizički gotov novac koji se nalazi u blagajni poduzeća i na računima u banci.
- **Novčani ekvivalenti:** To su kratkotrajna i visokolikvidna ulaganja koja se lako mogu pretvoriti u gotovinu i obično ne nose značajan rizik promjene vrijednosti.
- **Novčani tokovi:** Priljevi i odljevi novca i novčanih ekvivalenata tijekom određenog razdoblja.
- **Poslovne aktivnosti:** Glavne aktivnosti koje tvrtka obavlja kako bi stvarala prihode, te druge aktivnosti koje utječu na njezin ukupni financijski rezultat, uključujući dobit.
- **Investicijske (ulagačke) aktivnosti:** Aktivnosti koje uključuju stjecanje i otuđenje dugotrajne imovine, kao što su kupnja ili prodaja opreme ili nekretnina.
- **Financijske aktivnosti:** Aktivnosti koje se odnose na financiranje poslovanja, uključujući promjene u visini i strukturi kapitala i obveza.
- **Čisti (neto) novčani tok:** Razlika između primitaka (novac koji ulazi u tvrtku) i izdataka (novac koji izlazi iz tvrtke) tijekom određenog razdoblja, što može rezultirati neto priljevom ili odljevom gotovine.

Najkvalitetniji izvor novca je na osnovi redovnih poslovnih aktivnosti, a ukoliko to nije pravilo, ukazuje na postojanje ozbiljnih problema u naplati s dalekosežnim posljedicama na likvidnosti i poziciju na tržištu. Investicijske aktivnosti vezane su uz promjene na bilo kojoj od podskupina dugotrajne imovine - nematerijalna imovina, materijalna imovina, financijska imovina i potraživanja s rokom dospjeća dužim od jedne godine. Mogući načini stjecanja dugotrajne imovine uključuju:

- primitke od prodaje nekretnina, opreme, postrojenja i sličnih sredstava,
- primitke od prodaje financijske imovine poput dionica i obveznica,
- izdatke za nabavu nekretnina, opreme i sl.,

- izdatke na temelju odobrenih kredita drugim subjektima,
- izdatke za kupovinu dionica ili obveznica drugih subjekata.

Financijske aktivnosti obuhvaćaju poslovne radnje koje se tiču financiranja poslovanja i uključuju promjene u strukturi obveza i kapitala. Najčešće financijske aktivnosti uključuju:

- primitke od emisije dionica,
- primitke od emisije obveznica i drugih vrijednosnih papira,
- primitke od primljenih kredita,
- troškove otkupa vlastitih dionica s tržišta,
- troškove kao što su dividende, kamate i slične obveze,
- troškove koji proizlaze iz otplate dugova i kredita prema vjerovnicima.

Do izvještaja o novčanim tokovima se može doći direktnom ili indirektnom metodom. Korištenjem direktne metode jasno i transparentno se prikazuju stvarni prihodi i troškovi podijeljeni prema vrsti aktivnosti, uključujući poslovne, investicijske i financijske aktivnosti. Indirektna metoda se koristi kako bi se dobile informacije o novčanim tokovima putem analize računovodstvenih stavki koje nisu izravno povezane s gotovinskim transakcijama.

3.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama u kapitalu čini neodvojivim dijelom osnovnih financijskih izvještaja te služi za prikazivanje svih promjena koje su se dogodile u kapitalu poduzeća između dvaju različitih obračunskih razdoblja. Najznačajnija i najpoželjnija promjena na kapitalu je vezana uz zaradu, dok na smanjenje najznačajnije utječu dividende. Ove se promjene prikazuju Izvještajem o zadržanoj dobiti prikazanog na Slici 2.

Slika 2. Izvještaj o zadržanoj dobiti

	Zadržana dobit na početku razdoblja
+	Neto dobit tekućeg razdoblja
<hr/>	
=	Ukupan iznos sredstava za raspodjelu

– Dividende

= Zadržana dobit na kraju razdoblja

Izvor: Žager i sur. (2020.) Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str. 131.

Ovakav format izvještaja ima za svrhu prikazati promjene u računu kapitala koje proizlaze iz zadržane dobiti. Na promjenu vrijednosti kapitala mogu utjecati i sljedeće transakcije:

- dodatna ulaganja vlasnika,
- promjene u računovodstvenim politikama i ispravci bitnih pogrešaka,
- prilagodbe i učinci transakcija koji se prema standardima izravno prikazuju u kapitalu.

Sve te transakcije trebaju biti obuhvaćene u izvještaju, ako postoje. Važno je napomenuti da su svi financijski izvještaji međusobno povezani. Bilanca je temeljni izvještaj koji prikazuje financijski položaj, a promjene koje se dogode na određenim ključnim stavkama bilance odražavaju se u ostalim izvještajima.

3.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje su ključan izvor informacija prilikom provođenja analize financijskih izvještaja jer dodatno objašnjavaju strukturu, vrijednost i karakteristike najvažnijih stavki u osnovnim financijskim izvještajima. Općenito pravilo za bilješke uz financijske izvještaje zahtijeva da sadrže sve one informacije koje nisu izravno vidljive u osnovnim financijskim izvještajima, ali su ključne za razumijevanje tih izvještaja. To uključuje:

- temelje mjerenja korištene za određivanje bruto knjigovodstvene vrijednosti,
- metode amortizacije koje su primijenjene,
- predviđeni vijek upotrebe imovine ili korištene stope amortizacije,
- bruto knjigovodstvenu vrijednost i ispravke vrijednosti na početku i na kraju razdoblja
- povezivanje knjigovodstvene vrijednosti na početku i na kraju razdoblja kako bi se prikazala povećanja i smanjenja koja proizlaze iz revalorizacije, kao i gubici od umanjenja

koji su priznati ili poništeni u kapitalu, gubici od umanjenja koji su priznati u računu dobiti i gubitka, gubici od umanjenja koji su poništeni u računu dobiti i gubitka itd.

Računovodstvenim standardima propisano je što treba biti obuhvaćeno u bilješkama koje prate financijske izvještaje. Bilješke uz financijske izvještaje sastavljaju se na temelju već pripremljenih izvještaja i obično se sastoje od tri glavna dijela:

1. **Osnovni podaci o društvu:** U ovom dijelu pružaju se ključni podaci o društvu, uključujući puni naziv, adresu, djelatnost, ime odgovorne osobe te ostale relevantne informacije koje se odnose na društvo.

2. **Značajne računovodstvene politike:** U ovom dijelu se detaljno opisuju računovodstvene politike koje su primijenjene prilikom sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja. To uključuje razmatranje metoda, načela i postupaka koji se temelje na važećim zakonima i računovodstvenim standardima.

3. **Pojašnjenja pojedinih pozicija financijskih izvještaja:** U ovom dijelu se pružaju dodatna pojašnjenja za razumijevanje pojedinih stavki u financijskim izvještajima. Često se koriste detaljni prikazi u obliku tablica i grafikona kako bi se omogućio bolji uvid.

Bilješke obuhvaćaju podatke, detalje i upute namijenjene korisnicima financijskih izvještaja. Glavni financijski izvještaji trebaju biti transparentni i razumljivi, stoga se detaljni podaci i informacije prenose u bilješke. Važno je napomenuti da bilješke nisu standardizirani izvještaj te se stvaraju fleksibilno. Unatoč tome, svaka bilješka uz financijske izvještaje treba sadržavati navedena tri osnovna dijela te se pridržavati načela potpunosti, jasnoće i preglednosti.

4. Analiza financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja obično se fokusira na kvantitativne, vrijednosne i novčane podatke i informacije, suprotno od cjelovite analize koja teži obuhvatiti sve relevantne podatke i informacije. Wilson i McHugh (1987.) ističu tri aktivnosti u nastajanju i razvoju analize financijskih izvještaja: financijsko upravljanje, upravljačko računovodstvo i financijsko računovodstvo. Posljedično tome, navode da je računovodstvo “jezik poslovanja”, a financijska analiza omogućava primjenu tog jezika u svim poslovnim situacijama.

Također, prema mišljenju Bernsteina i Wilda (2000.), analiza financijskih izvještaja se može opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika kako bi se podaci iz financijskih izvještaja pretvorili u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje. “Temeljni postupci provedbe analize financijskih izvještaja jesu:

- komparativni financijski izvještaji
- strukturni financijski izvještaji
- analiza pomoću financijskih pokazatelja
- specijalizirane analize.”

Analiza financijskih izvještaja ima važnu ulogu u aktivnostima planiranja i kontrole pri upravljanju poslovanjem poduzeća. Prema Crosson i Needles (2008.), analiza financijskih izvještaja primjenjuje se u svim faza procesa upravljanja poduzećem, a to su planiranje, provedba, ocjena i komunikacija o financijskoj učinkovitosti poslovanja poduzeća. Jasno je da je planiranje najbitnija stavka upravljanja poduzećem, što potvrđuju Weston i Brigham (2012.) navodom da je “planiranje je ključ uspjeha financijskih menadžera”. Sveobuhvatan financijskih plan mora se sastojati od financijskih ciljeva u kategorijama likvidnosti, profitabilnosti, dugoročne solventnosti, adekvatnosti novčanog toka te tržišne snage.

Zadnja komponenta upravljanja poslovanjem je kontrola, čija je uloga osiguranje da su raspoloživi resursi u skladu s planovima te da poduzeće ostvaruje ciljeve (Bateman i Snell, 2019.).

S obzirom na vremensku dimenziju postoje dvije skupine financijskih pokazatelja: analiza poslovanja tijekom određenog razdoblja (korištenjem podataka iz računa dobiti i gubitka) i analiza financijskog položaja u točno određenom trenutku, što odgovara trenutku sastavljanja bilance.

4.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza uspoređuje financijske podatke tijekom određenog vremenskog razdoblja, obično godina za godinu ili kvartal za kvartal. Cilj je identificirati trendove, promjene i rast ili pad određenih stavki izvještaja. U horizontalnoj analizi koriste se postoci ili izrazi promjene kako bi se prikazale razlike između dvije ili više razdoblja. Na primjer, može se usporediti prihod od prodaje prethodne i tekuće godine te izračunati postotak rasta ili padanja. Horizontalna analiza omogućuje identifikaciju trendova u performansama poduzeća i može ukazati na potencijalne probleme ili prilike (Belak, 2014.).

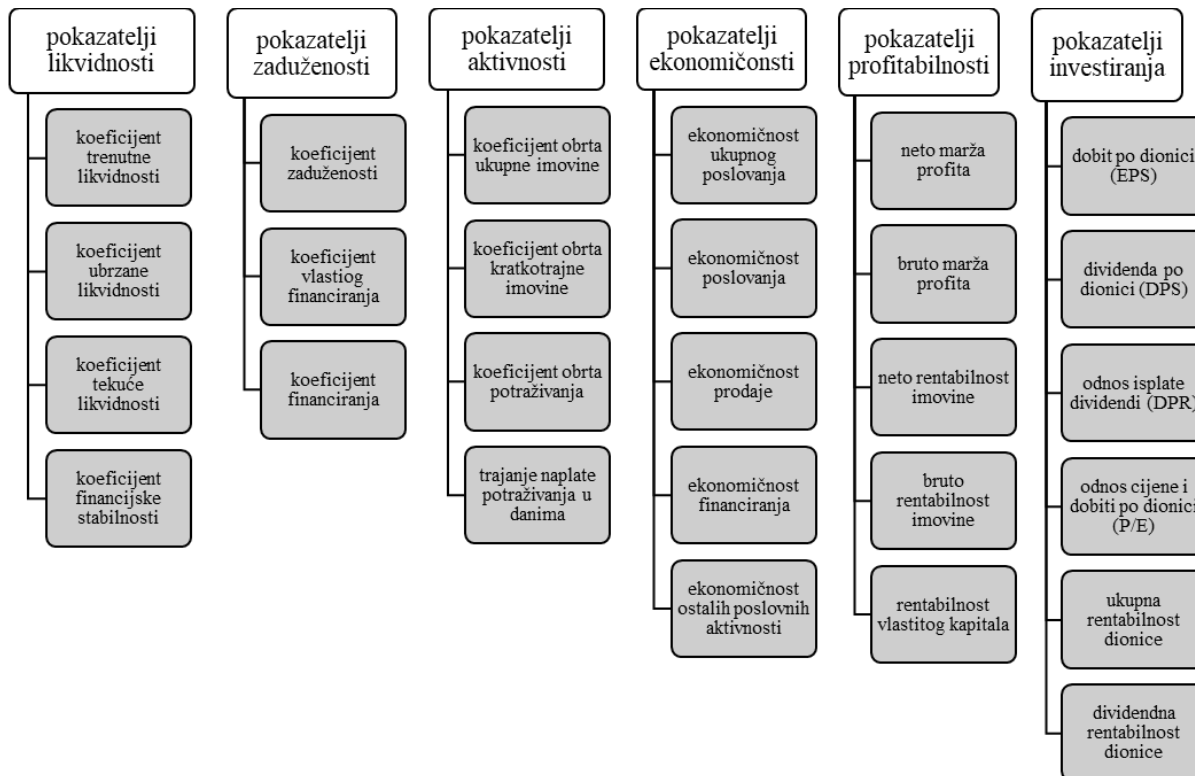
4.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza usredotočuje se na odnos između stavki unutar financijskih izvještaja u jednom razdoblju. Ova analiza se često naziva i analizom omjera ili analizom komponenti. Cilj je utvrditi udio svake stavke u odnosu na određenu baznu stavku, koja se obično smatra 100%. Primjerice, u bilanci stanja, svaka stavka imovine (novac, zalihe, dugotrajna imovina) prikazuje se kao postotak ukupne aktive, dok se svaka stavka obveza i vlasničkog kapitala (dugovi, kapital) prikazuje kao postotak ukupne pasive i vlasničkog kapitala. Vertikalna analiza omogućuje razumijevanje strukture financijskih izvještaja i identificiranje ključnih komponenti (Belak, 2014.).

4.3. Financijski pokazatelji

Financijski pokazatelji su najznačajniji način analize financijskih izvještaja. Pojam pokazatelja podrazumijeva stavljanje u omjer jedne ekonomske veličine s drugom ekonomskom veličinom s ciljem rezultata racionalnog ili odnosnog broja. Ovisno o odlukama koje se donose, naglašavaju se pojedine vrste pokazatelja (Helfert, 1997.).

Slika 3. Temeljne skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja

Izvor: Žager i sur. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb, str. 44.

Dobro upravljanje podrazumijeva zadovoljenje dva kriterija u poslovanju: kriterij sigurnosti (likvidnost, financijska stabilnost, zaduženost) i kriterij uspješnosti/efikasnosti (profitabilnost, rentabilnost).

4.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti služe za procjenu sposobnosti poduzeća da ispuni svoje kratkoročne obveze kada dospiju. Najčešći pokazatelji likvidnosti uključuju koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent brze likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti. Svi ovi pokazatelji izračunavaju se na temelju podataka iz bilance, kako je prikazano u Tablici 2.

Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti i postupak njihovog izračunavanja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	novac + kratkotrajna potraživanja	kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	kapital i rezerve + dugoročne obveze

Izvor: Žager i sur. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb, str. 46.

Koeficijent trenutne likvidnosti procjenjuje sposobnost poduzeća da na dan izračuna pokazatelja podmiri svoje kratkoročne obveze koristeći dostupni novac. Ovaj pokazatelj se izražava kao koeficijent i interpretira kao postotak kratkoročnih obveza. On pruža uvid u likvidnost u najkraćem roku, no njegova primjena je korisna samo kada se njegove vrijednosti redovito prate tijekom više uzastopnih razdoblja. Inače, preporučuje se koristiti **koeficijent ubrzane likvidnosti** kao bolja alternativa. Koeficijent ubrzane likvidnosti odražava sposobnost poduzeća da brzo podmiri svoje kratkoročne obveze koristeći brzo unovčivu imovinu. Idealno, ovaj pokazatelj trebao bi biti jednak ili veći od 1, što znači da bi poduzeće trebalo imati najmanje jednaku količinu brzo unovčive imovine kao što su njegove kratkoročne obveze kako bi održalo normalnu razinu likvidnosti. Prilikom izračuna koeficijenta ubrzane likvidnosti, obično se iz kratkoročne imovine izuzima vrijednost zaliha jer se zalihe smatraju najmanje likvidnim sredstvima koja zahtijevaju više vremena za pretvorbu u novac. Važni pokazatelji likvidnosti uključuju koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti. **Koeficijent tekuće likvidnosti** bi prema mišljenju stručnjaka trebao bi nužno biti veći od 1, a poželjno veći od 2, što znači da poduzeće mora imati minimalno dvostruko više kratkotrajne imovine nego što ima kratkoročnih obveza kako bi se

izbjeglo nepravovremeno plaćanje dospjelih obveza i održavala likvidnost na normalnoj razini. Također, važno je imati radni kapital, što je dio kratkotrajne imovine koji se dobiva oduzimanjem kratkoročnih obveza od kratkotrajne imovine. Što je veći iznos radnog kapitala u posjedu poduzeća, to je njegova likvidnost i financijska stabilnost veća. Stoga se radni kapital često naziva i financijskom rezervom ili sigurnosnom rezervom poslovanja. Kada kratkotrajna imovina značajno premašuje kratkoročne obveze ili kada postoji velika rezerva likvidnosti, manji je rizik da poduzeće neće moći podmiriti svoje dospjele kratkoročne obveze. Ukratko, koeficijent tekuće likvidnosti procjenjuje sposobnost poduzeća da koristeći dostupnu kratkotrajnu imovinu podmire svoje kratkoročne obveze te pokazuje koliko radnog kapitala ima u usporedbi s kratkoročnim obvezama. Često se razmatra pitanje je li uvijek potrebno da koeficijent brze likvidnosti bude veći od 1, a koeficijent tekuće likvidnosti veći od 2. Poduzeće svoju likvidnost može održavati i koeficijentom tekuće likvidnosti manjom od 2 i normalno održavati svoju likvidnost, dok neko drugo poduzeće može doći u probleme zbog, primjerice, nepravovremenog podmirenja obveza bez obzira na visok koeficijent tekuće likvidnosti. Prema tome, ne moraju uvijek koeficijenti biti iznad zadanih granica, a uz to postoji niz čimbenika koji utječu na likvidnost, među kojima ističemo vrstu djelatnosti, strukturu imovine, strukturu obveza i aktivnost poduzeća. **Koeficijent financijske stabilnosti**, ili omjer dugoročne imovine i kapitala uvećan za dugoročne obveze, po definiciji bi trebao biti manji od 1. Ovo znači da poduzeće mora financirati dio svoje kratkotrajne imovine iz pouzdanih dugoročnih izvora ili iz radnog kapitala. Ovaj je koeficijent obrnuto proporcionalan s likvidnošću i financijskom stabilnošću, odnosno što je manji koeficijent financijske stabilnosti to je veća likvidnost poduzeća, te je tendencija povećanja ovog pokazatelja loš znak za poslovanje poduzeća. Ako dođe do povećanja koeficijenta iznad 1, postoji “deficit radnog kapitala”, odnosno poduzeće dio svoje dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora. Koeficijent financijske stabilnosti pokazuje koliko se dugoročnih izvora financiranja koristi za financiranje dugotrajne imovine. Zlatna pravila financiranja definiraju da poduzeće mora imati adekvatnu strukturu imovine i omjer s izvorima imovine (Žager i sur., 2020; Vojinović i Vukasović, 2010.).

4.3.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti procjenjuju koliko poduzeće koristi financiranje izvan vlastitih izvora sredstava. Postupak izračunavanja pokazatelja zaduženosti prikazan je u Tablici 3.

Tablica 3. Pokazatelji zaduženosti i postupak njihovog izračunavanja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital i rezerve	ukupna imovina
Koeficijent financiranja	ukupne obveze	kapital i rezerve
Pokriće troškova kamata	zarade prije kamata i poreza	rashodi od kamata
Faktor zaduženosti	ukupne obveze	zadržana dobit + troškovi amortizacije
Stupanj pokrića I	kapital i rezerve	dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	kapital i rezerve + dugoročne obveze	dugotrajna imovina

Izvor: Žager i sur. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb, str. 49.

Najuobičajeniji pokazatelji zaduženosti poduzeća, a istovremeno i pokazatelji statističke zaduženosti, uključuju koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja. Ovi pokazatelji se izračunavaju na osnovi bilance i često se koriste za procjenu financijske zaduženosti. Zbroj **koeficijenta zaduženosti** i **koeficijenta vlastitog financiranja** trebao bi iznositi 1, jer zajedno odražavaju kako je imovina financirana. Ovi pokazatelji također pomažu u određivanju omjera tuđeg kapitala (obveza) i vlastitog kapitala (glavnica).

Pokriće troškova kamata i **faktor zaduženosti** su pokazatelji dinamičke zaduženosti poduzeća jer prikazuju mogućnost podmirivanja duga. Izračunavaju se koristeći podatke iz računa dobiti i gubitka te bilance. Pri procjeni **pokrića kamatnih troškova** analizira se koliko su puta kamate pokrivena zaradom prije kamata i poreza. Idealno, taj omjer bi trebao biti jednako ili veći od 1, što ukazuje na dovoljno sredstava za pokrivanje kamata. Ako je taj pokazatelj jednak 1, to znači da

poduzeće posluje samo kako bi pokrilo kamate na korištene tuđe izvore financiranja. Ako je vrijednost pokazatelja veća od 1, to znači da određeni dio zarade ostaje vlasnicima vlastitih izvora financiranja. Pokrićem troškova kamata procjenjuje se koliko puta poduzeće može pokriti svoje kamatne rashode s ostvarenim prihodima prije kamata i poreza. **Faktor zaduženosti** mjeri koliko godina je potrebno da poduzeće, uz zadržanu dobit uvećanu za troškove amortizacije, podmiri sve svoje obveze. Ovaj pokazatelj pruža uvid u to koliko će godina biti potrebno poduzeću da zamijeni tuđe izvore financiranja vlastitim sredstvima, pretpostavljajući nepromijenjene obveze i kontinuiranu zadržanu dobit. Manji faktor zaduženosti ukazuje na manju razinu zaduženosti, suprotno pokriću troškova kamata.

Stupnjevi pokrića I i II izračunavaju se na temelju bilance, a analiziraju koliko dugotrajne imovine financira vlastiti kapital, odnosno vlastiti kapital uvećan za dugoročne obveze. Stupanj pokrića I procjenjuje koliki dio dugotrajne imovine je financiran vlastitim izvorima financiranja, dok stupanj pokrića II pokazuje koliki dio dugotrajne imovine je financiran dugoročnim izvorima financiranja. Stupanj pokrića II treba biti veći od 1, jer dio dugoročnih izvora treba biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine kako bi se održala likvidnost. Oba stupnja pokrića također mogu služiti kao pokazatelji financijske stabilnosti. (Žager i sur., 2020; Vojinović i Vukasović, 2010.).

4.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti se koriste za procjenu učinkovitosti korištenja imovine i brzinu njezinog obrta u poslovnim aktivnostima. Ovi pokazatelji, često nazivani koeficijentima obrta, izračunavaju se kao omjeri između prometa i prosječnog stanja određenih dijelova imovine. Najčešće se koriste za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja. Također, na temelju tih pokazatelja može se odrediti prosječno vrijeme naplate potraživanja. Razlika između koeficijenta obrta ukupne imovine i kratkotrajne imovine ukazuje na udio dugotrajne imovine u ukupnoj strukturi imovine poduzeća.

Tablica 4. Pokazatelji aktivnosti i postupak njihovog izračunavanja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrta ukupne imovine	ukupni prihod	ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	ukupni prihod	kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	prihodi od prodaje	potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	broj dana u godini (365)	koeficijent obrta potraživanja

Izvor: Žager i sur. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb, str. 51.

Uz navedene pokazatelje aktivnosti, postoji i niz drugih koeficijenata obrta koji se mogu izračunati. Međutim, najvažniji među njima je **koeficijent obrta ukupne imovine**. Ovaj pokazatelj pokazuje koliko puta je poduzeće godišnje obrnulo svoju ukupnu imovinu, odnosno koliko je prihoda generiralo na svaki uloženi euro u ukupnoj imovini. Visoke vrijednosti ovih pokazatelja obično ukazuju na brži operativni ciklus i efikasnije poslovanje. Pokazatelji aktivnosti igraju važnu ulogu u procjeni strukture imovine i likvidnosti poduzeća, a također su bitni za ocjenu uspješnosti poslovanja (Žager i sur., 2020; Vojinović i Vukasović, 2010.).

4.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti se koriste za mjerenje odnosa između prihoda i rashoda te ukazuju koliko se prihoda ostvaruje po svakoj jedinici rashoda. Izračunavaju se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka, a način izračuna može se vidjeti u Tablici 5.

Tablica 5. Pokazatelji ekonomičnosti i postupak njihovog izračunavanja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja	poslovni prihodi	poslovni rashodi
Ekonomičnost prodaje	prihodi od prodaje	rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	financijski prihodi	financijski rashodi
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	ostali poslovni prihodi	ostali poslovni rashodi

Izvor: Žager i sur. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb, str. 52.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja izražava se postotkom kojim su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda, odnosno koliko svaka kuna ukupnih rashoda generira prihoda. Za detaljnije ocjenjivanje ekonomičnosti poslovanja potrebno je izračunati i parcijalne pokazatelje, u svrhu njihove usporedbe. Primjerice, za utvrđivanje tereta financijskih aktivnosti potrebno je usporediti ekonomičnost ukupnog poslovanja s **ekonomičnosti poslovanja** (Žager i sur., 2020; Vojinović i Vukasović, 2010.).

4.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazateljima profitabilnosti procjenjuje se sposobnost poduzeća za ostvarivanje dobiti i postizanje povrata na uloženi kapital, uključujući i tuđi i vlastiti kapital. Ovi pokazatelji mjere povrat na investicije. U tom smislu, često se analiziraju pokazatelji marže profita, rentabilnost ukupne imovine i rentabilnost vlastitog kapitala, čiji su izračuni prikazani u Tablici 6.

Tablica 6. Pokazatelji profitabilnosti i postupak njihovog izračunavanja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto marža profita	neto dobit + rashodi od kamata	ukupni prihodi
Bruto marža profita	dobit prije poreza + rashodi od kamata	ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine	neto dobit + rashodi od kamata	ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	dobit prije poreza + rashodi od kamata	ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	neto dobit	kapital i rezerve

Izvor: Žager i sur. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb, str. 53.

Marža profita mjeri koliki postotak prihoda ostaje kao čista dobit nakon odbijanja svih rashoda, uključujući i kamate i porez na dobit. Bruto marža profita, s druge strane, mjeri koliki postotak prihoda ostaje kao dobit prije odbijanja kamata i poreza. Razlika između ova dva pokazatelja ukazuje na relativno porezno opterećenje, odnosno koliko porez na dobit utječe na profitabilnost poduzeća u odnosu na ukupne prihode. **Neto rentabilnost imovine** mjeri koliki postotak ukupne imovine generira čistu dobit nakon odbijanja svih rashoda, uključujući kamate i porez na dobit. **Bruto rentabilnost imovine**, s druge strane, mjeri koliki postotak ukupne imovine generira dobit prije odbijanja kamata i poreza. Razlika između ova dva pokazatelja ukazuje na relativno porezno opterećenje imovine, odnosno koliko porez na dobit utječe na profitabilnost imovine u odnosu na ukupnu imovinu. **Rentabilnost vlastitog kapitala** mjeri koliki postotak vlasničkog kapitala generira čistu dobit nakon odbijanja svih rashoda, uključujući kamate i porez na dobit. Ova mjera pokazuje koliko povrata vlasnici vlastitog kapitala ostvaruju na svoj uloženi kapital. Du Pont-ov sustav pokazatelja omogućuje detaljniju analizu rentabilnosti vlastitog kapitala razbijajući ga na

komponente kao što su neto marža profita, omjer aktivnosti i omjer financijskog poluge. Usporedba rentabilnosti imovine i rentabilnosti vlastitog kapitala pomaže u ocjeni strukture izvora financiranja i može ukazati na povoljnost ili nepovoljnost te strukture u kontekstu postizanja ciljeva poslovanja (Žager i sur., 2020; Vojinović i Vukasović, 2010).

4.3.6. Pokazatelji investiranja

Pokazatelji investiranja pomažu u ocjeni uspješnosti ulaganja u dionice poduzeća. Za izračunavanje ovih pokazatelja potrebni su financijski podaci i informacije o dionicama, uključujući broj dionica i njihovu tržišnu vrijednost. Postupak za dobivanje tih pokazatelja prikazan je u Tablici 7.

Tablica 7. Pokazatelji investiranja i postupak njihovog izračunavanja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	dio neto dobiti za dividende	broj dionica
Odnos isplate dividendi (DPR)	dividenda po dionici (DPS)	dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	tržišna cijena dionice (PPS)	dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	dobit po dionici (EPS)	tržišna cijena dionice (PPS)
Dividendna rentabilnost dionice	dividenda po dionici (DPS)	tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: Žager i sur. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb, str. 56.

Dobit po dionici i **dividenda po dionici** prikazuju koliko novca se ostvari po jednoj dionici, izraženo u eurima, dolarima ili drugoj valuti. **Odnos isplate dividendi** se izračunava kao omjer dividende po dionici i dobiti po dionici. Prema općem pravilu, ovaj omjer bi trebao biti manji od 1. **Odnos cijene i dobiti po dionici** pokazuje koliko puta je tržišna cijena dionice veća od dobiti po dionici. Kada se radi o najznačajnijim pokazateljima investiranja, fokus je na **pokazateljima**

rentabilnosti dionice, što uključuje ukupnu i dividendnu rentabilnost dionice. U normalnim okolnostima, ukupna rentabilnost bi trebala biti veća od dividendne rentabilnosti dionice, a ovi pokazatelji se izražavaju kao postoci (Žager i sur., 2020; Vojinović i Vukasović, 2010).

Korištenje financijskih podataka ključno je u donošenju odluka u poslovanju iz nekoliko važnih razloga:

1. Informirane odluke: Financijski podaci pružaju relevantne informacije o financijskom stanju tvrtke, omogućujući donositeljima odluka da donose informirane i temeljene odluke.
2. Analiza performansi: Financijski podaci omogućuju analizu poslovne performanse, identificiranje trendova rasta ili padanja prihoda, dobiti i drugih financijskih pokazatelja.
3. Otkrivanje problema: Analizom financijskih podataka mogu se identificirati problematična područja kao što su nedostatak likvidnosti ili neprofitabilnost, što omogućava rano otkrivanje i rješavanje problema.
4. Planiranje i budžetiranje: Financijski podaci pomažu u planiranju budžeta i postavljanju financijskih ciljeva, omogućujući usklađivanje poslovnih aktivnosti s resursima.
5. Praćenje napretka: Financijski podaci omogućuju praćenje napretka prema ciljevima i budžetima te prepoznavanje potrebe za prilagodbama i promjenama.
6. Investicijske odluke: Investitori koriste financijske podatke kako bi procijenili vrijednost tvrtke i potencijal za povrat ulaganja.
7. Transparentnost i odgovornost: Korištenje financijskih podataka osigurava transparentnost i odgovornost prema dionicima, partnerima i regulatorima.
8. Smanjenje rizika: Analiza financijskih podataka pomaže u identificiranju rizika i razumijevanju financijskih implikacija određenih odluka.
9. Praćenje konkurencije: Financijski podaci omogućuju usporedbu s konkurentima i prilagodbu strategija kako bi se održala konkurentna prednost.
10. Upravljanje resursima: Učinkovito korištenje resursa, kao što su novac i kapital, olakšava održavanje stabilnosti i rasta poslovanja.

Financijski podaci su ključni alat koji pruža jasno razumijevanje financijske situacije tvrtke, omogućujući donositeljima odluka da planiraju, analiziraju i djeluju na način koji potiče uspjeh. U nastavku ovog završnog rada dan je prikaz financijske analize jednog poslovnog subjekta.

5. Analiza financijskih izvještaja poduzeća Probe d.o.o.

5.1. Opći podatci o poduzeću Probe d.o.o.

Poduzeće Probe d.o.o. osnovao je 2004. godine u Osijeku gospodin Krešimir Lugarić. Primarna je djelatnost tog poduzeća distribucija profesionalnih alata opreme renomiranih svjetskih proizvođača. Cilj je poduzeća uz povećanje konkretnosti usvajanjem novih tehnologija i održavanja kvalitetnih kadrova opstati na globalnom tržištu. Probe d.o.o. danas broji 20 zaposlenih djelatnika.

5.2. Bilanca Probe d.o.o.

Tablica 8. Aktiva bilance Probe d.o.o.

OPIS	2019	2020	2021
B) Dugotrajna imovina	232 620	216 603	196 559
II. Materijalna imovina	232 620	216 603	196 559
1. Zemljište	48 412	48 412	48 412
2. Građevinski objekti	57 067	49 655	42 242
3. Postrojenje i oprema	33 994	35 584	27 282
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	40 035	29 842	25 512
5. Ulaganje u nekretnine	53 111	53 111	53 111
C) Kratkotrajna imovina	1 053 187	1 012 807	1 142 164
I. Zalihe	289 471	293 106	409 113
1. Sirovine i materijali	32 901	45 928	67 149
2. Gotovi proizvodi	7 806		
3. Trgovačka roba	248 764	247 178	341 964
II. Kratkoročna potraživanja	331 178	279 736	279 054
1. Potraživanja od kupaca	302 856	255 432	260 111

2. Potraživanja od države i drugih institucija	28 176	24 032	18 944
3. Ostala potraživanja	147	271	
IV. Novac u banci i blagajni	432 538	439 965	453 996
Ukupna aktiva	1 285 807	1 229 410	1 338 723

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Tablica 9. Pasiva bilance Probe d.o.o.

OPIS	2019	2020	2021
A) Kapital i rezerve	651 822	771 134	889 480
I. Temeljni (upisani) kapital	39 817	39817	39817
VI. Zadržana dobit ili prenesen gubitak	525 392	611 536	730 653
1. Zadržana dobit	525 392	611 536	730 653
VII. Dobit ili gubitak poslovne godine	86 613	119 781	119 010
1. Dobit poslovne godine	86 613	119 781	119 010
C) Dugoročne obveze	101 571	68 081	33 998
1. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	101 571	68 081	33 998
D) Kratkoročne obveze	532 414	390 196	415 246
1. Obveze za zajmove, depozite i slično	55 427	0	0
2. Obveze za predujmove	112 545	10 458	20 758
3. Obveze prema dobavljačima	283 210	308 721	327 467
4. Obveze prema zaposlenicima	14 535	13 311	13 411
5. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	66 613	57 574	53 538
6. Ostale kratkoročne obveze	83	130	71
F) Ukupna pasiva	1 285 807	1 229 410	1 338 723

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

5.3. Horizontalna analiza bilance

Tablica 10. Horizontalna analiza aktive Probe d.o.o.

OPIS	2019 - 2020	2019 - 2021
B) Dugotrajna imovina	-6,88%	-15,45%
II. Materijalna imovina	-6,88%	-15,45%
1. Zemljište	0,00%	0,00%
2. Građevinski objekti	-12,98%	-26,03%
3. Postrojenje i oprema	4,68%	-19,75%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	-25,45%	-36,17%
5. Ulaganje u nekretnine	0,00%	0,00%
C) Kratkotrajna imovina	-3,83%	8,49%
I. Zalihe	1,26%	41,29%
1. Sirovine i materijali	39,61%	104,92%
2. Gotovi proizvodi		
3. Trgovačka roba	-0,64%	37,33%
II. Kratkoročna potraživanja	-15,58%	15,79%
1. Potraživanja od kupaca	-15,67%	-14,14%
2. Potraživanja od države i drugih institucija	-14,68%	-32,80%
3. Ostala potraživanja	84,35%	
IV. Novac u banci i blagajni	1,72%	4,89%
Ukupna aktiva	-2,33%	6,35%

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Dugotrajna imovina je doživjela pad u vrijednosti tijekom oba analizirana razdoblja. U razdoblju od 2019. do 2020. godine, vrijednost se smanjila za 6.88 %, a u razdoblju od 2019. do 2021. godine, vrijednost je smanjena za 15.45 %. Ovo ukazuje na mogući smanjeni fokus na dugotrajnu imovinu ili možda na prodaju nekih imovinskih stavki. Materijalna imovina pokazuje slične trendove kao i dugotrajna imovina, s padom vrijednosti od 6.88 % u razdoblju od 2019. do 2020. godine, te smanjenjem od 15.45 % u razdoblju od 2019. do 2021. godine. To sugerira smanjenje ulaganja u materijalnu imovinu tijekom analiziranog vremenskog razdoblja. Zalihe su doživjele porast vrijednosti tijekom oba analizirana razdoblja. U razdoblju od 2019. do 2020. godine, vrijednost je porasla za 1.26 %, dok je u razdoblju od 2019. do 2021. godine zabilježen značajan rast od 41.29 %. Ovo može ukazivati na povećanje zaliha sirovina, gotovih proizvoda i trgovačke robe. Kratkoročna potraživanja (su također doživjela pad vrijednosti tijekom analiziranih razdoblja. U razdoblju od 2019. do 2020. godine, vrijednost je smanjena za 15.58 %, dok je u razdoblju od 2019. do 2021. godine zabilježen pad od 15.79 %. Ovo ukazuje na moguće poteškoće u naplati potraživanja od kupaca i drugih institucija. Novac u banci i blagajni je zabilježio blagi porast tijekom analiziranog razdoblja. Vrijednost je porasla za 1.72 % u razdoblju od 2019. do 2020. godine, te za dodatnih 4.89 % u razdoblju od 2019. do 2021. godine. To može ukazivati na povećanje likvidnosti i novčanih sredstava tvrtke. Ukupna aktiva je zabilježila pad vrijednosti od 2.33 % u razdoblju od 2019. do 2020. godine, ali je nakon toga zabilježen rast od 6.35 % u razdoblju od 2019. do 2021. godine.

Tablica 11. Horizontalna analiza pasive Probe d.o.o.

OPIS	2019-2020	2019-2021
A) Kapital i rezerve	18,31%	36,42%
I. Temeljni(upisani) kapital	0,00%	0,00%
VI. Zadržana dobit ili prenesen gubitak	16,40%	39,15%
1. Zadržana dobit	16,40%	39,15%
VII. Dobit ili gubitak poslovne godine	38,33%	37,59%
1. Dobit poslovne godine	38,33%	37,59%
C) Dugoročne obveze	-32,97%	-66,51%

1. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	-32,97%	-66,51%
D) Kratkoročne obveze	-26,75%	-21,97%
1. Obveze za zajmove, depozite i slično	-100%	-100%
2. Obveze za predujmove	-90,71%	-81,55%
3. Obveze prema dobavljačima	9,01%	15,54%
4. Obveze prema zaposlenicima	-8,42%	-7,83%
5. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	-13,58%	-19,62%
6. Ostale kratkoročne obveze	56,63%	-14,46%
F) Ukupna pasiva	-2,33%	6,35%

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Kapital i rezerve bilježe stabilan rast tijekom oba analizirana razdoblja. U razdoblju od 2019. do 2020. godine, vrijednost je porasla za 18.31 %, a u razdoblju od 2019. do 2021. godine, bilježi se ukupan rast od 36.42 %. To ukazuje na povećanje ukupnog kapitala i rezervi tvrtke. Dugoročne obveze pokazuju značajan pad tijekom analiziranog razdoblja. Vrijednost je smanjena za 32.97 % u razdoblju od 2019. do 2020. godine, a zatim dodatno smanjena za 66.51 % u razdoblju od 2019. do 2021. godine. Kratkoročne obveze su također doživjele pad vrijednosti tijekom analiziranih razdoblja. Vrijednost je smanjena za 26.75 % u razdoblju od 2019. do 2020. godine, te za dodatnih 21.97 % u razdoblju od 2019. do 2021. godine. Zadržana dobit ili preneseni gubitak bilježe kontinuirani rast tijekom oba analizirana razdoblja. Vrijednost je porasla za 16.40 % u razdoblju od 2019. do 2020. godine, te za dodatnih 39.15 % u razdoblju od 2019. do 2021. godine. Ovo ukazuje na akumuliranje dobiti i povoljno financijsko poslovanje tvrtke. Ukupna pasiva bilježi blagi pad vrijednosti od 2.33 % u razdoblju od 2019. do 2020. godine, ali je nakon toga zabilježen rast od 6.35 % u razdoblju od 2019. do 2021. godine. Ovo može ukazivati na stabilnost i ravnotežu između obveza i kapitala tvrtke.

5.4. Vertikalna analiza bilance

Tablica 12. Vertikalna analiza aktive Probe d.o.o.

OPIS	2019	2020	2021
B) Dugotrajna imovina	18,08%	17,65%	14,70%
II. Materijalna imovina	18,08%	17,65%	14,70%
1. Zemljište	3,76%	3,94%	3,62%
2. Građevinski objekti	4,42%	4,04%	3,16%
3. Postrojenje i oprema	3,00%	2,90%	2,04%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	3,28%	2,43%	3,97%
5. Ulaganje u nekretnine	4,63%	4,32%	3,97%
C) Kratkotrajna imovina	81,92%	82,35%	85,30%
I. Zalihe	22,54%	23,84%	30,54%
1. Sirovine i materijali	2,56%	3,73%	5,02%
2. Gotovi proizvodi	0,61%		
3. Trgovačka roba	19,37%	20,11%	25,48%
II. Kratkoročna potraživanja	25,75%	22,76%	20,85%
1. Potraživanja od kupaca	23,58%	20,78%	19,41%
2. Potraživanja od države i drugih institucija	2,19%	1,96%	1,41%
3. Ostala potraživanja	0,01%	0,02%	
IV. Novac u banci i blagajni	33,63%	35,81%	33,91%
Ukupna aktiva	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Udio dugotrajne imovine u ukupnim aktivama smanjuje se tijekom analiziranog razdoblja, što može ukazivati na smanjenje ulaganja u dugotrajnu imovinu u odnosu na ukupnu imovinu. Kratkotrajna imovina čini veći udio u ukupnim aktivama i povećava se tijekom razdoblja, što može

ukazivati na veću likvidnost i veću važnost kratkotrajne imovine za poslovanje. Unutar dugotrajne imovine, udio materijalne imovine ostaje relativno stabilan, dok se udio zemljišta, građevinskih objekata, postrojenja i opreme, te alata, pogonskog inventara i transportne imovine smanjuje tijekom razdoblja. Unutar kratkotrajne imovine, udio zaliha raste tijekom razdoblja, pri čemu se posebno ističe rast udjela trgovačke robe. Udio kratkoročnih potraživanja u ukupnim aktivama smanjuje se tijekom razdoblja, što može ukazivati na smanjenje potraživanja od kupaca i države/institucija. Udio novca u banci i blagajni ostaje relativno stabilan tijekom analiziranog razdoblja.

Tablica 13. Vertikalna analiza pasive Probe d.o.o.

OPIS	2019	2020	2021
A) Kapital i rezerve	50,71%	62,76%	66,51%
I. Temeljni(upisani) kapital	3,10%	3,24%	2,97%
VI. Zadržana dobit ili prenesen gubitak	40,82%	49,80%	54,64%
1. Zadržana dobit	40,82%	49,80%	54,64%
VII. Dobit ili gubitak poslovne godine	6,74%	9,74%	8,89%
1. Dobit poslovne godine	6,74%	9,74%	8,89%
C) Dugoročne obveze	7,90%	5,54%	2,54%
1. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	7,90%	5,54%	2,54%
D) Kratkoročne obveze	41,43%	31,76%	31,00%
1. Obveze za zajmove, depozite i slično	4,31%	0,00%	0,00%
2. Obveze za predujmove	8,75%	0,85%	1,55%
3. Obveze prema dobavljačima	22,02%	25,12%	24,46%
4. Obveze prema zaposlenicima	1,13%	1,08%	1,00%
5. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	5,18%	4,68%	4,00%

6. Ostale kratkoročne obveze	0,01%	0,01%	0,01%
F) Ukupna pasiva	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Udio kapitala i rezervi u ukupnoj pasivi postupno se povećava tijekom analiziranog razdoblja, što može ukazivati na rast kapitala i akumulaciju dobiti. Temeljni (upisani) kapital zauzima relativno stabilan udio u ukupnoj pasivi. Zadržana dobit ili preneseni gubitak također raste kao udio u ukupnoj pasivi, što može ukazivati na akumuliranje dobiti iz prethodnih razdoblja. Udio dugoročnih obveza u ukupnoj pasivi smanjuje se tijekom razdoblja, što može ukazivati na smanjenje dugoročnog zaduživanja. Udio kratkoročnih obveza u ukupnoj pasivi ostaje relativno stabilan, iako se neznatno smanjuje u 2021. godini. Unutar kratkoročnih obveza, udio obveza prema dobavljačima zauzima najveći udio, dok se udio obveza za zajmove, depozite i slično smanjuje na nulu u 2020. i 2021. godini.

5.5. Račun dobiti i gubitka Probe d.o.o.

Tablica 14.. Račun dobiti i gubitka Probe d.o.o.

OPIS	2019	2020	2021
I. Poslovni prihodi	2 160 305	2 171 150	2 597 759
Prihodi od prodaje	2 159 157	2 142 734	2 596 240
Prihodi od prodaje(izvan grupe)	2 159 157	2 142 734	2 596 240
Ostali poslovni prihodi	1 147	28 416	1 518
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	1 147	28 416	1 518
II. Poslovni rashodi	2 062 294	2 036 736	2 468 417
2. Materijalni troškovi	1 761 410	1 748 846	2 167 087
a) Troškovi sirovina i materijala	23 483	13 878	17 172
b) Troškovi prodaje robe	1 661 034	1 666 377	2 044 735
c) Ostali vanjski troškovi	76 893	68 591	105 180

OPIS	2019	2020	2021
3. Troškovi osoblja	204 026	192 848	204 640
a) Neto plaće i nadnice	129 458	125 235	132 117
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	10 646	67 613	72 523
c) Doprinosi na plaće	63 922		
4. Amortizacija	23 499	30 624	30 159
5. Ostali troškovi	69 809	63 342	60 923
8. Ostali poslovni rashodi	3 550	1 076	5 608
III. Financijski prihodi	13 643	12 596	20 398
10. Ostali prihodi od osnove kamata	19	6	6
11. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	13 624	12 590	20 392
IV. Financijski rashodi	5 225	6 584	20 392
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	3 754	3 733	2 160
5. Tečajne razlike i drugi rashodi	1 471	2 852	2 133
IX. Ukupni prihodi	2 173 948	2 183 746	2 618 156
X. Ukupni rashodi	2 067 519	2 043 321	2 472 711
XI. Dobitak ili gubitak prije oporezivanja	106 429	140 426	145 455
1. Dobit prije oporezivanja	106 429	140 426	145 455
XII. Porez na dobit	19 816	20 645	26 435
XIII. Dobit ili gubitak razdoblja	86 613	119 781	119 010

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

5.6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Probe d.o.o.

Tablica 15. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Probe d.o.o.

OPIS	2020/2019	2021/2019
I. Poslovni prihodi	0,5%	20,1%
Prihodi od prodaje	-0,7%	20%
Prihodi od prodaje (izvan grupe)	-0,7%	20%
Ostali poslovni prihodi	+2384,9%	32,3%
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	+2349,9%	32,3%
II. Poslovni rashodi	-1,1%	19,4%
2. Materijalni troškovi	-0,8%	23,1%
a) Troškovi sirovina i materijala	-40,9%	-26,8%
b) Troškovi prodaje robe	0,3%	23,3%
c) Ostali vanjski troškovi	-10,8%	36,3%
3. Troškovi osoblja	-5,4%	0,4%
a) Neto plaće i nadnice	-3,2%	2,2%
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	567,6%	612,2%
c) Doprinosi na plaće		
4. Amortizacija	30,3%	28,2%
5. Ostali troškovi	-9,3%	-12,8%
8. Ostali poslovni rashodi	+69,6%	58,3%
III. Financijski prihodi	-7,7%	49,5%
10. Ostali prihodi od osnove kamata	-68,4%	-68,4%
11. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	-7,6%	49,5%
IV. Financijski rashodi	25,8%	289,7%

3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	-0,6%	-58,7%
5. Tečajne razlike i drugi rashodi	93,2%	-59,1%
IX. Ukupni prihodi	0,4%	20,6%
X. Ukupni rashodi	-1,1%	19,6%
XI. Dobitak ili gubitak prije oporezivanja	32,1%	36,7%
1. Dobit prije oporezivanja	32,1%	36,7%
XII. Porez na dobit	4,2%	33,3%
XIII. Dobit ili gubitak razdoblja	38,3%	37,3%

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Poslovni prihodi bilježe stalni rast tijekom promatranog razdoblja, s porastom od 20,1 % u 2021. u odnosu na baznu godinu 2019. To ukazuje na pozitivan trend u prodaji i prihodima od prodaje. Poslovni rashodi također bilježe rast, ali u manjoj mjeri u odnosu na poslovne prihode. To je vidljivo iz promjene od 19,4 % u 2021. u odnosu na baznu godinu. Prihodi od prodaje, koji čine većinu poslovnih prihoda, imaju blagi pad od 0,7 % u 2020. godini, ali zatim bilježe značajan rast od 20 % u 2021. godini u odnosu na baznu godinu. Ostali poslovni prihodi bilježe dramatične promjene, s vrlo visokom stopom rasta od 2.384,9 % u 2020. godini, ali smanjenjem na 32,3 % u 2021. godini u odnosu na baznu godinu. Materijalni troškovi bilježe umjereni rast tijekom razdoblja promatranja, pri čemu su troškovi sirovina i materijala opali za 40,9 % u 2020. godini, ali su zatim porasli za 23,1 % u 2021. godini u odnosu na baznu godinu. To ukazuje na fluktuacije u cijenama sirovina i materijala. Troškovi osoblja bilježe blagi rast, pri čemu su troškovi poreza i doprinosa iz plaća dramatično povećani za 567,6 % u 2020. godini. Financijski prihodi bilježe umjeren rast tijekom promatranog razdoblja, s rastom od 49,5 % u 2021. godini u odnosu na baznu godinu. Financijski rashodi bilježe znatan rast, pri čemu su tečajne razlike i drugi rashodi porasli za 93,2 % u 2020. godini i značajno smanjeni za 59,1 % u 2021. godini u odnosu na baznu godinu. Dobit bilježi stabilan rast tijekom razdoblja promatranja, s porastom od 38,3 % u 2020. i 37,3 % u 2021. godini u odnosu na baznu godinu. To ukazuje na pozitivan trend u poslovanju.

5.7. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Tablica 16. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

OPIS	2019	2020	2021
I. Poslovni prihodi	99,37%	99,42%	99,22%
Prihodi od prodaje	99,95%	98,12%	99,94%
Prihodi od prodaje(izvan grupe)	99,95%	98,69%	99,94%
Ostali poslovni prihodi	0,05%	1,31%	0,06%
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	0,05%	1,31%	0,06%
II. Poslovni rashodi	95,34%	93,87%	94,66%
2. Materijalni troškovi	81,49%	80,53%	83,28%
a) Troškovi sirovina i materijala	1,09%	0,64%	0,66%
b) Troškovi prodaje robe	76,88%	76,70%	78,26%
c) Ostali vanjski troškovi	3,52%	3,11%	4,36%
3. Troškovi osoblja	9,46%	8,87%	7,84%
a) Neto plaće i nadnice	5,99%	5,76%	5,05%
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	0,49%	3,11%	2,77%
c) Doprinosi na plaće	2,96%		
4. Amortizacija	1,09%	1,41%	1,15%
5. Ostali troškovi	3,23%	2,92%	2,33%
8. Ostali poslovni rashodi	0,16%	0,05%	0,20%
III. Financijski prihodi	0,63%	0,58%	0,78%
10. Ostali prihodi od osnove kamata	0,00%	0,00%	0,00%
11. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	0,63%	0,58%	0,78%
IV. Financijski rashodi	0,24%	0,30%	0,78%

3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	0,17%	0,17%	0,08%
5. Tečajne razlike i drugi rashodi	0,07%	0,13%	0,08%
IX. Ukupni prihodi	100%	100%	100%
X. Ukupni rashodi	95,10%	93,57%	94,44%
XI. Dobitak ili gubitak prije oporezivanja	4,90%	6,43%	5,56%
XIII. Dobit ili gubitak razdoblja	3,98%	5,49%	4,55%

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

U 2019. godini poslovni su prihodi činili 99,37 % ukupnih prihoda, a od toga su prihodi od prodaje bili 99,95 % i ostali poslovni prihodi 0,05 %. Poslovni rashodi su iznosili 95,35 % ukupnih prihoda, od toga materijalni troškovi su bili 81,49 %, troškovi osoblja 9,46 %, amortizacija 1,09 % i ostali poslovni rashodi 0,16 %. Financijski su prihodi činili 0,63 %, financijski rashodi 0,24 % ukupnih prihoda. Ukupni rashodi su 95,10 % ukupnih prigoda, a dobit poduzeća činila je 3,98 % ukupnih prihoda. U 2020. godini poslovni su rashodi iznosili 99,42 % ukupnih prihoda, a od tog broda prihodi od prodaje čine 98,12 % i ostali poslovni prihodi 1,31 %. Poslovni su rashodi činili 93,87 % ukupnih prihoda, a od toga materijalni su troškovi 80,53 %, troškovi osoblja 8,87 %, amortizacija 1,41 %, ostali troškovi 2,93 % i ostali poslovni rashodi 0,05 %. Financijski prihodi činili su 0,58 %, financijski rashodi 0,30 %. Ukupni rashodi činili su 93,57 % ukupnih prihoda, a dobit poduzeća iznosila je 5,49 % ukupnih prihoda. U 2021. godini poslovni prihodi iznosili su 99,22 % od čega su prihodi od prodaje bili 99,94 %, a ostali poslovni prihodi 0,06 %. Poslovni su rashodi iznosili 94,66 % ukupnih prihoda od čega su materijalni troškovi 83,28 %, troškovi osoblja 7,84 %, amortizacija 1,15 %, ostali troškovi 2,33 % i ostali poslovni rashodi 0,20 %. Financijski prihodi iznosili su 0,78 % i financijski rashodi također 0,78 % ukupnih prihoda. Ukupni rashodi činili su 94,44 % ukupnih prihoda, a dobit poduzeća 4,55 % ukupnih prihoda.

5.8. Analiza financijskih pokazatelja

Tablica 17. Pokazatelji likvidnosti Probe d.o.o.

Pokazatelji likvidnosti	2019	2020	2021
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,81	1,13	1,09
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,43	1,84	1,77
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,98	2,60	2,75
Koeficijent financijske stabilnosti	0,31	0,26	0,21

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Uočavamo da je koeficijent trenutne likvidnosti bio najniži u 2019. godini (0.81), što sugerira da tvrtka možda nije bila u najboljoj financijskoj poziciji za podmirenje kratkoročnih obveza. Međutim, u sljedeće dvije godine (2020. i 2021.), koeficijent se povećava na 1.13 i 1.09, što ukazuje na poboljšanje likvidnosti tvrtke. Koeficijent ubrzane likvidnosti trebao bi biti 1 ili veći od 1. Povećanje ovog koeficijenta tijekom vremena (2019. – 1.43, 2020. – 1.84, 2021. – 1.77) ukazuje na bolju sposobnost tvrtke da podmiri svoje kratkoročne obveze koristeći najlikvidniju imovinu. Primjećujemo kontinuirani rast koeficijenta tekuće likvidnosti tijekom 2019. (1.98), 2020. (2.60) i 2021. (2.75), što ukazuje na poboljšanje likvidnosti tvrtke i veću sposobnost podmirenja kratkoročnih obveza. Također vidimo kako se koeficijent financijske stabilnosti smanjuje tijekom vremena što sugerira da tvrtka može imati veći dio obveza u svojoj strukturi imovine.

Tablica 18. Pokazatelji zaduženosti Probe d.o.o.

Pokazatelji zaduženosti	2019	2020	2021
Koeficijent zaduženosti	0,49	0,37	0,34
Koeficijent vlastitog financiranja	0,51	0,63	0,66
Koeficijent financiranja	0,97	0,59	0,51
Faktor zaduženosti	1,16	0,71	0,59

Stupanj pokrića dugotrajne imovine vlastitim izvorima	280,21	356,01	452,53
Stupanj pokrića dugotrajne imovine dugoročnim izvorima	323,87	387,44	469,42

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Koeficijent zaduženosti opada tijekom vremena. Vidljivo je kako su 2019. financirali 49 % ukupne imovine ukupnim obvezama, 2020. 37 % je financirano obvezama i 2021. 34 % ukupne imovine je financirano iz kratkoročnih i dugoročnih obveza. Koeficijent vlastitog financiranja se povećava tijekom vremena što ukazuje na veći udio vlastitih izvora u financiranju tvrtke. Koeficijent financiranja pokazuje koji je odnos duga i kapitala. 2019. taj je odnos iznosio 0,97, 2020. je iznosio 0,59, a 2021. 0,51 što znači da poduzeće nema poteškoća u vraćanju posuđenih sredstava i plaćanju kamata. Faktor zaduženosti pokazuje da je 2019. godine poduzeću bilo potrebno 1,16 godina da podmiri svoje ukupne obveze, 2020. 0,71 godina, a 2021 0,59 godina. Stupanj pokrića dugotrajne imovine vlastitim izvorima nam govori kako je 2019. poduzeće financiralo 280 % dugotrajne imovine vlastitim sredstvima, 2020. 356,01 % i 2021. 452,53 %.

Tablica 19. Pokazatelji aktivnosti Probe d.o.o.

Pokazatelji aktivnosti	2019	2020	2021
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,69	1,78	1,96
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	2,06	2,16	2,29
Vrijeme naplate kratkotrajnih potraživanja	55,96	47,03	39,21
Trajanje naplate potraživanja od kupaca u danima	51,20	43,51	36,57

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Koeficijent obrtaja ukupne imovine nam govori kako je 2019. godine poduzeće imalo 1,69 kn na 1 kn vlastite imovine. Iduće godine, 2020. imalo je 1,78 kn na 1 kn vlastite imovine, a 2021. 1,96 kn na 1 kn vlastite imovine. Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine iznosio je 2019. godine 2,06 kn prihoda na 1 kn kratkotrajne imovine, 2020. 2,16 kn na 1 kn kratkotrajne imovine, a 2021. 2,29 kn na 1 kn vlastite imovine. Također iz podataka možemo vidjeti kako je poduzeću 2019. godine

trebalo 55,96 dana da naplati svoja kratkotrajna potraživanja, 47.03 dana u 2020. godini i 39,21 dan u 2021. godini što pokazuje trend smanjena dana potrebne za naplatu.

Tablica 20. Pokazatelji ekonomičnosti Probe d.o.o.

Pokazatelji ekonomičnosti	2019	2020	2021
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	105,15%	106,87%	105,88%
Ekonomičnost poslovanja	104,75%	106,60%	105,24%
Ekonomičnost financiranja	2,61	1,91	1,0003
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	0,32	26,41	0,27

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Ekonomičnost ukupnog poslovanja 2019. godine iznosila je 105,15 %, dok je u 2020. godini porasla na 106,87 %, a u 2021. je neznatno pao na 105,88 %. Ovi brojevi sugeriraju da je tvrtka ostvarila visok stupanj ekonomičnosti u svojim poslovnim aktivnostima. U 2019. godini je iznosio 104,75 %, a u 2020. je porastao na 106,60 %, dok je u 2021. pao na 105,24 %. I ovdje se može primijetiti sličan trend kao i kod ukupne ekonomičnosti. Ekonomičnost financiranja mjeri efikasnost financiranja tvrtke te je u 2019. godini iznosio 2,61 što sugerira da je tvrtka ostvarila prihode koji su 2,61 puta veći od ukupnih troškova financiranja. U 2020. godini taj se broj smanjio na 1,19, a u 2021. godini taj se broj smanjio na 1,0003. Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti prikazuje ekonomičnost drugih poslovnih aktivnosti koje nisu obuhvaćene gore navedenim kategorijama. U 2019. godini iznosio je 0,32, a zatim je naglo skočio na 26,41 u 2020. godini, što je vrlo visok broj. U 2021. godini se opet smanjio na 0,27. Ovi podaci mogu ukazivati na značajne promjene u učinkovitosti tih specifičnih poslovnih aktivnosti tijekom razdoblja.

Tablica 21. Pokazatelji profitabilnosti Probe d.o.o.

Pokazatelji profitabilnosti	2019	2020	2021
Neto marža profita	5,62%	7,60%	6,14%
Stopa povrata imovine (ROA)	6,74%	9,74%	8,89%

Stopa povrata kapitala (ROE)	13,29%	15,53%	13,38%
------------------------------	--------	--------	--------

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

Neto marža profita pokazuje da je poduzeće 2019. godine u mogućnosti zadržati 5,62 % od ukupnih prihoda. 2020. taj broj iznosi 7,60 %, a 2021. 6,14 %. Stopa povrata imovine (ROA) 2019. godine iznosila je 6,74 %, 2020. godine 0,74 % i 2021. godine 8,89%. Stopa povrata kapitala (ROE) iznosila je 2019. godine 13,29 %, 2020. godine 15,53 %, a 2021. godine 13,38 %.

5.9. Analiza Du Pont pokazateljem

Tablica 22. Analiza Du Pont pokazateljem Probe d.o.o.

	2019	2020	2021
Neto dobit	86 613	119 781	119 010
Prihod od prodaje	2 159 157	2 142 734	2 569 240
Profitna marža	4,01%	5,59%	4,63%
Prihod od prodaje	2 159 157	2 142 734	2 569 240
Ukupna imovina	1 285 807	1 229 410	1 338 732
Obrtaj ukupne imovine	1,68	1,74	1,92
Ukupna imovina	1 285 807	1 229 410	1 338 732
Glavnica	39 817	39 817	39 817
Multiplikator glavnice	32,29	30,88	33,63
ROE	214,40%	194,66%	197,23%

Izvor: FINA, baza podataka INFOBIZ

2019. godine ROE (Return on Equity) iznosi 214.40 %. Ova visoka vrijednost ukazuje na izuzetno uspješno korištenje vlastitog kapitala i generiranje profita u odnosu na uloženi kapital. Obrt ukupne imovine iznosi 1.68, što znači da je poduzeće generiralo prihode koji su 1.68 puta veći od ukupne imovine koju posjeduje. Ovo može ukazivati na relativno dobro korištenje imovine za generiranje

prihoda. Multiplikator glavnice iznosi 32.29. To sugerira da je ukupna imovina poduzeća bila 32.29 puta veća od glavnice koja je uložena. Visoka vrijednost ovog pokazatelja može ukazivati na visok stupanj financijske poluge. U idućoj 2020. godini ROE iznosi 194.66 %. Unatoč smanjenju u odnosu na prethodnu godinu, i dalje se radi o visokoj vrijednosti, te ukazuje na to da je poduzeće ostvarilo povrat na uloženi kapital od 194.66 %. Obrt ukupne imovine povećao se na 1.74. Ovo ukazuje na još bolje korištenje imovine u generiranju prihoda u usporedbi s prethodnom godinom. Multiplikator glavnice je smanjen na 30.88. Ovo može značiti da je ukupna imovina poduzeća smanjena u odnosu na glavnice uloženu u poduzeće. 2021. godine ROE iznosi 197.23 %, što je gotovo jednako ROE-u u prethodnoj godini te ukazuje na održavanje stabilnosti u generiranju povrata na uloženi kapital. Obrt ukupne imovine povećao se na 1.92. To znači da je poduzeće postiglo još bolje korištenje imovine za generiranje prihoda u usporedbi s prethodnim godinama. Multiplikator glavnice je porastao na 33.63. Ovo sugerira da je ukupna imovina poduzeća porasla u odnosu na glavnice uloženu u poduzeće. Ukupno, DuPont analiza za ove tri godine pokazuje relativno visoke vrijednosti ROE-a, što ukazuje na uspješnost u ostvarivanju povrata na kapital. Obrt ukupne imovine i multiplikator glavnice pokazuju varijacije tijekom razdoblja i mogu ukazivati na promjene u efikasnosti upravljanja imovinom i financijskoj strukturi poduzeća.

6. Zaključak

Analiza financijskih izvještaja ima presudnu ulogu u razumijevanju financijskog stanja poduzeća i igra ključnu ulogu u procesu donošenja poslovnih odluka. Ona pruža bitne informacije o performansama, profitabilnosti, likvidnosti i solventnosti poduzeća. Kroz analizu financijskih izvještaja, donositelji odluka dobivaju uvid u financijske trendove, identificiraju snage i slabosti poduzeća te mogu procijeniti rizike i prilike za daljnji razvoj. Ova analiza pruža temelj za strategijsko planiranje, upravljanje rizicima, procjenu vrijednosti poduzeća i donošenje informiranih poslovnih odluka. temeljne financijske izvještaje čine bilanca (izvještaj o financijskom položaju), račun dobiti i gubitka (izvještaj o dobiti), izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz financijske izvještaje. Glavni načini analize financijskih izvještaja su horizontalna i vertikalna analiza, te korištenje financijskih pokazatelja poput pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja.

U ovom je završnom radu analizirano poslovanje poduzeća Probe d.o.o. na temelju njihovih financijskih izvještaja. Kroz period od 2019. do 2021. godine provedene su horizontalne i vertikalne analize bilance i računa dobiti i gubitka. Analizom bilance zaključeno je kako su se dugotrajna imovina i dugoročne obveze smanjile tijekom vremena, a s druge strane kratkotrajna imovina i kapital i rezerve su porasli. Također, zalihe i kratkoročna potraživanja su značajno porasli, dok su dugoročne obveze smanjene. Horizontalna analiza nam otkriva kako je došlo do smanjena dugoročnih obveza, posebno prema bankama i drugim financijskim institucijama što nam govori kako je tvrtka rješava svoje dugove ili ih smanjuje. S druge strane kratkoročne su obveze relativno stabilne što ukazuje na uredno upravljanje istima. Vertikalna analiza bilance otkriva povećanje udjela kapitala i rezervi što ukazuje na rast vlastitih izvora financiranja tvrtke. Na temelju analize bilance možemo zaključiti kako tvrtka prolazi kroz promjene u strukturi svoje imovine i obveza, pri čemu se bilježe smanjenje dugotrajne imovina i dugoročnih obveza. Povećanje kapitala i rezervi ukazuje na stabilnost financijskog položaja tvrtke. Analizom financijskih pokazatelja također je pridonijelo raznim zaključcima kao npr. da unatoč smanjenju koeficijenta trenutne likvidnosti, koeficijenti ubrzane likvidnosti i tekuće likvidnosti i dalje ostaju na razini koja ukazuje na solidnu sposobnost poduzeća da podmire svoje kratkoročne obveze. Pokazatelji zaduženosti ukazuju na smanjivanje zaduženosti poduzeća, te koeficijent vlastitog financiranja raste što pruža veću sigurnost poduzeću. Pokazatelji aktivnosti govore kako se imovina

koristi učinkovito, a pokazatelji ekonomičnosti ukazuju na stabilnost poslovanja. Pokazatelji profitabilnosti otkrivaju solidnu profitabilnost tijekom analiziranog razdoblja. U cjelini financijska analiza otkriva zaista pozitivne trendove u likvidnosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti poduzeća- Važno je da poduzeće nastavi upravljati svojim profitabilnostima kako bi se osigurala stabilnost i održivost dugoročnog rasta.

Literatura

1. Bateman, T., & Snell, S. (2019). *Management: Leading & Collaborating in Competitive World*, 13e.
2. Belak, V. (2014.) *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRif
3. Bernstein, L. A., & Wild, J. J. (2000.). *Analysis of financial statements*. New York: McGraw-Hill
4. Daft, R. L. (2015.). *Management*. Cengage Learning.
5. Helfert, E. (1997.) *Tehnike financijske analize*. Zagreb: Računovodstvo i financije
6. Vojinović, Ž., Vukasović, D. (2010.) *Finansijska analiza*. Banja Luka: Nezavisni univerzitet Banja Luka
7. Žager, K., Sačer Mamić, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb : RRif
8. Wilson, R. M., & McHugh, G. (1987.). *Financial analysis: a managerial introduction*. Burns & Oates.

Popis tablica

Tablica 1. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti i postupak njihovog izračunavanja

Tablica 3. Pokazatelji zaduženosti i postupak njihovog izračunavanja

Tablica 4. Pokazatelji aktivnosti i postupak njihovog izračunavanja

Tablica 5. Pokazatelji ekonomičnosti i postupak njihovog izračunavanja

Tablica 6. Pokazatelji profitabilnosti i postupak njihovog izračunavanja

Tablica 7. Pokazatelji investiranja i postupak njihovog izračunavanja

Tablica 8. Aktivna bilance Probe d.o.o.

Tablica 9. Pasiva bilance Probe d.o.o.

Tablica 10. Horizontalna analiza aktive Probe d.o.o.

Tablica 11. Horizontalna analiza pasive Probe d.o.o.

Tablica 12. Vertikalna analiza aktive Probe d.o.o.

Tablica 13. Vertikalna analiza pasive Probe d.o.o.

Tablica 14. Račun dobiti i gubitka Probe d.o.o.

Tablica 15. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Probe d.o.o.

Tablica 16. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Probe d.o.o.

Tablica 17. Pokazatelji likvidnosti Probe d.o.o.

Tablica 18. Pokazatelji zaduženosti Probe d.o.o.

Tablica 19. Pokazatelji aktivnosti Probe d.o.o.

Tablica 20. Pokazatelji ekonomičnosti Probe d.o.o.

Tablica 21. Pokazatelji profitabilnosti Probe d.o.o.

Tablica 22. Analiza Du Pont pokazateljem Probe d.o.o.

Popis slika

Slika 1. Utvrđivanje i raspodjela dobiti

Slika 2. Izvještaj o zadržanoj dobiti

Slika 3. Temeljne skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja